

Falvak – kultúrák II.
A hagyományos népi kultúra átalakulása, továbbélése

Kompetenciaterület:
Szociális, környezeti és életviteli kompetenciák

12. évfolyam

Programcsomag: Toleranciára nevelés

A modul szerzője: Maksa Katalin

Címlapkép: szkc212_02_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	17-18 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc (2 × 45 perc és 1 × 45 perc)
A modul közvetlen célja	Felhívni a tanulók figyelmét a kultúrák átalakulásának, változásainak és megőrzésének jelentőségére, tapasztalatszerzési lehetőség megteremtése a hagyományos népi kultúra változásaival kapcsolatban. Ismerkedés megfigyelési lehetőségekkel, amelyek segítik a folyamatok, életmódok, mások megértését.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás: szocializáció, család, közösség, hagyomány; kapcsolatok: tolerancia, kommunikáció; konfliktus: másság, előítélet; életmód: életérzés, életminőség, művészetek, ünnepek; világkép: értékek; kultúra: szubkultúrák, népcsoportok, migráció Tartalom: Magyarországi falvakra, belső vándorlásra vonatkozó statisztikai adatok elemzése; esetelemzések; kulturális szokások: szórakozási kultúra, életvezetési kultúra, környezeti kultúra, kapcsolatteremtési kultúra megfigyelése a lakókörnyezetben; közvélemény-kutatás a lakókörnyezetben a hagyományőrzésről; disputa vagy vita a hagyományőrzésről; interjúkészítés hagyományőrző családdal falun, illetve interjúkészítés 10-20-30 évvel ezelőtt faluból a városba költözött emberekkel, családokkal. Az identitás változása és ennek követése a személyes élettörténetben.
Megelőző tapasztalat	Életmódok, kultúrák a történelemben
Ajánlott továbbhaladási irány	Életmódok, kultúrák ma
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: identitás Önszabályozás: tolerancia, nyitottság A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információgyűjtés, információfeldolgozás, rugalmasság
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom, Magyar nyelv és irodalom, Művészetek (ének-zene, vizuális kultúra) Tantárgyakhoz: történelem, társadalomismeret, ének-zene, vizuális kultúra, osztályfőnöki óra Modulokhoz: Szülőföldem (szkb208_08), Gyökerek II. (szkb209_01), Szociális érzékenységet fejlesztő projektek (szkb211_08_09_10), Értékkonfliktusok (szkc211_03); Falvak – kultúrák I. A csángó kultúra (szkc212_01)
Támogató rendszer	Andorka Rudolf: <i>Bevezetés a szociológiába</i> . Osiris Kiadó. Budapest, 2002 <i>Az átmenet évei, az átmenet tényei, Magyarország 1990–2004</i> . Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, 2005 Dobos Ilona: <i>Egy folklórgyűjtő feljegyzései</i> . Kosmosz könyvek. Budapest, 1984

Módszertani ajánlás

A modul mellékletei között található statisztikai táblázatok is jól mutatják, hogy az utóbbi 25 évben a magyarországi települések közül háromszorosára nőtt azoknak a száma, melyek városi rangra emelkedtek. Budapesten és a vidéki nagyvárosokban viszont a lakosság számának jelentős csökkenése, vagyis falvakba vándorlása is megfigyelhető. Mindkét folyamat a falusi és a városi kultúra folyamatos egymásra hatására, adott helyen való együttes jelenlétére utal. A diákok iskolai és lakókörnyezetében is megfigyelhetők ezek a jelenségek, még akkor is, ha ezek eddig nem tudatosultak. A lakókörnyezetben szerveződhetnek hagyományőrző programok (táncházak, kézműves foglalkozások, népzenei körök, fesztiválok stb.); élhetnek a diákok ismerősi-baráti körében 10-30 éve faluból városba költöző emberek, családok; a falun élő diákok mindennapjai is átítatódottak a városi kultúra számos elemével, mégis hol jellemző, hol kevésbé tetten érhető a hagyományőrzésre való törekvés. Ezért tartom fontosnak a modulban felvetett jelenséggel való elmélyültebb foglalkozást, saját kutatásban megélve, megtapasztalva a hagyományos népi kultúra továbbélését, átalakulását.

A modul szorosan kapcsolódik a *Falvak – kultúrák I.* modulhoz. Tartalmának, tevékenységeinek megvalósítása két részre tagolódik: kétszer 45 percben a témára való ráhangolódás, ill. a kutatómunkára való felkészülés az elsődleges; majd a kutatómunka, ill. a megfigyelések elvégzése után 45 percben számolnak be a csoportok kutatásaik eredményeiről, tapasztalataikról.

A teremrendezésben a székek körbe rendezése alkalmas a frontális munkához, a páros és a csoportmunkához is. A statisztikai adatok elemzése után legyen lehetőség egyéni megfigyelések, megállapítások egész osztály előtti megfogalmazására. Tanácsos, ha a vita vezetését inkább a pedagógus vállalja. A kutatómunka elvégzése tanórán kívüli feladat. A pedagógus segítő, tanácsadó szerepet töltsön be a közvélemény-kutatásban, az interjúkészítésben. A kutatómunkához a csoportok spontán módon, illetve azonos érdeklődés szerint alakulhatnak. Javasolom, hogy a kutatómunkáról szóló, jól sikerült beszámolók jelenjenek meg az iskolai újságban vagy a helyi lapban.

Amennyiben a tanár és a tanulók gyakorlottak a projekt módszerben, annak keretében is jól megoldhatók a tevékenységek.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

A kutatómunka eredményességét, a vita tartalmasságát az esetleges rácsodálkozások, új felismerések tudatosítását tartom az értékelésben a legfontosabbnak.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Statisztikai táblázatok, feladatsorok, megoldások

P2 – A vita menete

P3 – A résztvevő megfigyelés

Diákmellékletek

D1 – Paraszti életképek (d2)

D2 – Egy folklórgyűjtő feljegyzései I. (d2)

D3 – Statisztikai táblázatok, feladatsorok

D4 – Egy folklórgyűjtő feljegyzései II. és kérdések (d2)

D5 – Lapok a vitához (d2)

D6 – A csoportos kutatómunka feladatai (d2)